

Ο Άνθρωπος που θα γινόταν Αναρχικός

Νώντας Σκυφτούλης

Αν κάνει κάποιος σήμερα τον κόπο να μελετήσει το σύνολο των αναρχικών εντύπων, άρθρων, απόψεων, προκηρύξεων, ανακοινώσεων ακόμα και θέσεων, θα διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει ούτε μια σταγόνα αντιεξουσιαστικής κριτικής ή αντίστοιχου νοήματος απέναντι στην υπάρχουσα ετερόνομη πραγματικότητα. Αυτό είναι τόσο καθολικό στον χώρο των αναρχικών ανακοινώσεων-θέσεων-μανιφέστων που μας επιτρέπει άνετα να πούμε ότι ο αναρχικός δεν είναι αντιεξουσιαστής ή σπανίως συμβαίνει να είναι.

Στον συγκεκριμένο χώρο, το **ΟΝΟΜΑ** αλλά και το σύμβολο **ΑΛΦΑΔΙ** δεν παίζουν απλά έναν σημαντικό αλλά τον απόλυτο ρόλο, ενώ θεωρείται (και εμείς το θεωρούσαμε, βάλαμε βαθιά το χεράκι μας σε αυτό) ότι αρκούν αυτά τα δύο για να χαρακτηριστούν και οι κάθε φορά απόψεις που φαίνονται ως αναρχικές και αντιεξουσιαστικές. Αν προσθέσουμε σε αυτό και το εγγενές του αθεωρισμού, θα καταλάβουμε το γιατί ένα ολόκληρο «υποκείμενο» που ακολουθεί, μετακινείται συνεχώς με ιλιγγιώδη ταχύτητα δεξιά και αριστερά, αφήνοντας στις αναρχικές συλλογικότητες τον βράχο του Σίσουφου στην ανηφόρα, που μερικοί κουβαλούν μάλλον αδιαμαρτύρητα.

Δεν είναι ότι δεν θέλουν να ανακεφαλαιώσουν πολιτικά, ειδάλλως δεν θα έβγαζαν ανακοινώσεις και έντυπα δημόσιου χαρακτήρα. Είναι ότι ετεροκαθορίζονται προκειμένου να διαχειρίζονται το εκάστοτε «υποκείμενο» που παράγεται από την κοινωνία. Το με ποια ιδεολογία, με ποια θεωρία και με ποια αφαίρεση θα γίνει αυτή η διαχείριση είναι κάτι που εξαρτάται από τις εκάστοτε αντιλήψεις που παράγονται σαν αποσυμπιεστής από το ασφυκτικό περιβάλλον των σχέσεων κυριαρχίας.

Και ενώ ο αναρχικός, σαν πολιτικός ανθρωπολογικός τύπος,

διακρίνεται και διαφέρει για το σύνολο της παρουσίας του και την απεριόριστη δυνατότητά του, ευνουχίζει ο ίδιος την προοπτική με ιδεολογικές κατασκευές τριετίας ή δεκαετίας μερικές φορές, οι οποίες καμιά σχέση δεν έχουν με την αναρχική ή αντιεξουσιαστική πολιτική κριτική. Για να είμαι ειλικρινής δεν πιστεύω ότι η Αναρχία κινδυνεύει να μετατραπεί σε εξουσιαστική πολιτική δύναμη, αλλά από αφυδάτωση και έλλειψη κοινωνικού οξυγόνου κινδυνεύει σίγουρα.

Διότι έχουν περάσει αρκετά χρόνια για να βγάλει κάποιος συμπεράσματα.

Τελικά πέρα από την ταυτότητα και το όνομα, που όλο και λιγότερους γοητεύει, υπάρχει και κάτι άλλο να πούμε;

Γιατί όμως συμβαίνει αυτό; Διότι επί σαράντα χρόνια αυτό το κίνημα αντίστασης είναι μέσα στον δικαιοματισμό, στην αιτηματοκρατία και στη μερικότητα, όπως θα λέγαμε στη δεκαετία του '80 -και καλώς έπραττε προκειμένου να είναι στο προσκήνιο- αλλά το συνολικό πρόταγμα το λησμονούσε ή το μιμούνταν από αλλού. Ένα επιτυχές πράττειν, δηλαδή, χωρίς όμως αυτοκαθορισμό και ανεξάρτητο στοχασμό ή αυτοστοχασμό. Έτσι, για το συνολικότερο πρόταγμα εξόδου -είχε πλήρη γνώση αυτής της ατέλειας- κατέφευγε ή σε πρόσκαιρες ιδεολογικές κατασκευές ή δανειζόταν αφαιρέσεις ακόμα και «εχθρικές» προκειμένου να συμπληρώσει το όλον πρόταγμα της αντιεξουσιαστικής εξόδου από τον κρατισμό, το οποίο εξαντλούνταν στο αλφάδι και στο όνομα.

Η μεγαλύτερη όμως φενάκη είναι ότι **ενίσχυε ή υπέθαλπε ένα τεράστιο κίνημα ταυτοτικών**, οι οποίοι παρήγαγαν πλήθος αυτοπεριφράξεων διαφύλαξης της φευγαλέας ταυτότητας, πράγμα το οποίο συμβαίνει με μεγαλύτερη ένταση και σήμερα μέσα στον ωκεανό του δικαιοματισμού, όπου και βρίσκεται χωρίς να βλέπει στεριά. Συνακόλουθα και τα α-νόητα διλήμματα οργάνωση ή κίνημα, πολιτικό ή κοινωνικό, αξιακό ή πολιτικό, προκειμένου να μην φύγουμε από τη μερικότητα και τη μη-δέσμευση. Διλήμματα που απαιτούν δέσμευση σε μια κοινωνία που έχουν σπάσει οι κοινωνικοί δεσμοί. Διλήμματα με άλλα λόγια του μεσοπολέμου.

Σε όλα τα παραπάνω πρέπει να λάβουμε ασφαλώς υπόψιν και τον εμμονικό παροντισμό, που δημιουργεί μια τουριστική σχέση με το παρελθόν και ένα τείχος με το μέλλον, όπως θα έλεγε και ο Κορνήλιος, και είναι μια κατάσταση που ισχύει για όλους. Και ο δανεισμός αφαιρέσεων του παρελθόντος είναι τουριστικός, παρά λειτουργικός.

Το να έχεις τις αφαιρέσεις και τις «στοχαστικές» απόψεις που έχει το Μαξίμου (ο Σύριζα) ή ο Περισσός δεν σε καθιστά αναρχικό ή αντιεξουσιαστή όσες πορείες κι αν κάνεις, όσες «βόμβες» κι αν ρίξεις, όσα γιγανταιωρήματα ή μπάντζι τζάμπινγκ κι αν πραγματοποιήσεις. Με συνέπεια να διολισθαίνεις εύκολα σε αντιιμπεριαλιστικές φενάκες, υπερασπιζόμενος ακόμη και δικτατορικά κράτη που πλήττονται από τον ιμπεριαλισμό. Με αποτέλεσμα οι διαφοροποιήσεις από την κρατική Αριστερά να μην είναι σαφείς και να εξαντλούνται σε έναν ανούσιο παραγγελτικό λόγο που μοιάζει με τον λόγο των πρώην οπαδών που διαψεύστηκαν.

Αλλά ας μιλήσουμε για την ουσία και όχι για τις συνέπειες. Και η ουσία είναι ο πυρήνας των ιδεολογικών κατασκευών όπως παράγονται από τις αναρχικές συλλογικότητες.

Με δύο παραδείγματα που γίνονται μπροστά στα μάτια μας:

Το ένα είναι οι ιδεολογίες κυριαρχίας στις αναρχικές ομάδες και η υιοθέτηση μιας κρατικής ιδεολογίας.

Ο ιστορικός υλισμός αποτελεί μία από τις αφαιρέσεις του Μαρξισμού-Λενινισμού, ο οποίος καλώς κακώς έγινε κρατική ιδεολογία με έδαφος ελαφρώς λιγότερο από το μισό του πλανήτη και αντίστοιχο πληθυσμό, ενώ εξακολουθεί να είναι κυρίαρχη κρατική ιδεολογία σε λίγα γνωστά κράτη στις μέρες μας. Σε όλα τα κράτη που επιβλήθηκε, ο χαρακτήρας της εξουσιαστικής αυτής ιδεολογίας ήταν λίγο πολύ ο ίδιος για να επιβεβαιωθεί η συνέπεια λόγων-έργων. Μα και πριν ακόμα εφαρμοστεί ο Μιχαήλ Μπακούνιν τον προανήγγειλε μιλώντας για κόκκινο δεσποτισμό, κάνοντας κριτική στο μαρξιστικό δόγμα.

Τη θεωρία της ταξικής πάλης, αυτή την κοινοτοπία, πήρε ο Μαρξ και αντιγράφοντας τη φιλοσοφία της ιστορίας του Χέγκελ συγκρότησε ένα πρόταγμα, το οποίο έφτασε σε υψηλά επίπεδα αποδοχής με τον καταλυτικό φυσικά ρόλο του Λένιν και του Στάλιν. Την ταξική πάλη ασφαλώς δεν την ανακάλυψε ο Μαρξ, σαν πολιτική και ιδεολογική μορφή, αλλά ήταν ήδη κοινός τόπος στο εργατικό κίνημα από την πρώτη κιάλας βιομηχανική επανάσταση, την οποία ανέδειξε και τις έδωσε τεράστια υλική ενσάρκωση η οργάνωση των βιομηχανικών εργατών αλλά και η πολύμορφη δράση τους ενάντια στο κεφάλαιο, την τεχνολογία του και την εξουσία.

Διότι το κράτος είναι αυτό που διασφαλίζει τη δυνατότητα της εκμετάλλευσης και η συντριβή του είναι αυτό που διασφαλίζει την απελευθέρωση, όχι το «εργατικό» κράτος και ο ιστορικός υλισμός.

Οι περισσότερες αναρχικές ομάδες έχουν υιοθετήσει τον ιστορικό υλισμό «αδιαμαρτύρητα», παρά τις αιωνόβιες αλλαγές που έγιναν σε αυτόν, προκειμένου να έχουν έναν λόγο ταξικό!!! Μιλούν συχνά πυκνά για «αστικό» κράτος λες και το «εργατικό» κράτος της Ουγγαρίας του '56 ή της Πολωνίας του Γιαρουζέλσκι δεν ήταν ταξικά.

Μιλούν για την ταξική πάλη και τον ταξικό ανταγωνισμό με όρους του μαρξιστικού υλισμού και όχι με όρους αμεσότητας-αγνότητας, που και οι δύο αυτές έννοιες παράγονται από μια συγκεκριμένη κρατική καπιταλιστική τάξη πραγμάτων. Γιατί λοιπόν το υιοθετούν σαν αναρχικό αυτό το υπόδειγμα; Για να παρεμβαίνουν στους εργάτες; Μήπως τους διευκολύνει σε καμιά ευρύτερη παρέμβαση; Μήπως από φιλεργατισμό ή εργατισμό; Για αναζήτηση ταυτότητας ή ενδεχομενικότητας; Γιατί η χώρα είναι μικροαστική και το «ταξικό» απενοχοποιεί; Από λόγους πολιτικής ανεπάρκειας; Μήπως να αποφύγουν τον μεταμοντερνισμό με έναν λαϊκίστικο μεταμοντερνισμό;

Τι να πω!

Όπως και να 'χουν τα πράγματα την ανάγκη να καλυφθεί το κενό

της θεωρίας του «ιστορικού υλισμού» την έχει αναλάβει ιστορικά και βιολογικά το ΚΚΕ, ο Σύριζα και όλες οι ομάδες της άκρας Αριστεράς. Κάθε μέρα από την τηλεόραση οι δύο πρώτοι προπαγανδίζουν συνέχεια αυτό που κοπιαστικά γράφεται σε αναρχικές φυλλάδες ή ανακοινώσεις. Ασφαλώς και υπάρχουν αντιεξουσιαστικές προτάσεις αυτονομίας, αυτοδιαχείρισης, κατάργησης της μισθωτής εργασίας, δημόσιας και αντικρατικής, πάνω στην εργασία και την απελευθέρωσή της αλλά δεν είναι επί του παρόντος άρθρου.

Αυτή η υιοθέτηση, λοιπόν, μιας κρατικής ιδεολογίας από αναρχικούς του 2018 δεν τους μετατρέπει σε αντιεξουσιαστές σίγουρα, παρά ανοίγει τις θύρες και τα παράθυρα εξόδου, κατά την ενηλικίωση, σε ένα αυθόρμητο και αξιοζήλευτο υποκείμενο που ακολουθεί τις γενικότερες ιδέες μας και κατευθύνσεις.

Το δεύτερο είναι από το φάσμα των ταυτοτικών. ANTIMME-ANTIEMΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟ.

Το DIY υπήρξε ένα κίνημα άρνησης των εμπορευματικών σχέσεων, καταγγελίας του εμπορεύματος αλλά και των συνακόλουθων αλλοτριωτικών μηχανισμών επιβολής του. Σαφώς αντικαπιταλιστικό κίνημα και μάλιστα ήρθε σε μια εποχή όπου αναδυόταν ο υπερκαταναλωτισμός διαμέσου της ανανέωσης του εμπορεύματος αλλά και μιας γενικευμένης «επίθεσης» διαμέσου του θεάματος.

Αν θέλουμε να το προχωρήσουμε λίγο ακόμα, μπορούμε να πούμε ότι ήδη από τα τέλη του '50 οι καταστασιακοί, μέσα από έναν «ραφιναρισμένο» μαρξισμό και λενινισμό θα προσέθετα εγώ, αναδεικνύουν το θέαμα και το εμπόρευμα ως κυρίαρχα σημεία της καπιταλιστικής ανάπτυξης, καθώς διαφαίνονταν η κατακόρυφη άνοδος και καθολικοποίηση των εμπορευματικών σχέσεων.

Μέρος λοιπόν της αντικουλτούρας, το DIY ενέπνευσε σε πολλά επίπεδα, και όχι μόνο στο μουσικό, την αυτοοργάνωση, τη δημιουργία και ένα *modus vivendi* αντικαπιταλιστικό. Οι θεωρίες της αξίας ανακαινίστηκαν και γενικώς εμπλουτίστηκε η αντικαπιταλιστική κριτική σε μια περίοδο που είχε κάνει την

εμφάνισή του ο νέος αντικαπιταλιστικός διαφωτισμός που έφερε και τον ΜΑΗ του '68 αλλά προχώρησε και ακόμη παραπέρα.

Το DIY είναι Αναρχικό ή Κομμουνιστικό; Όσο μπορεί να είναι και το κίνημα της αποανάπτυξης, το ριζοσπαστικό κίνημα για την προστασία των ζώων και άλλα αντιστασιακά αντικαπιταλιστικά κινήματα. Δηλαδή και μπορεί να είναι και μπορεί να μην είναι, αν συνδυαστεί ή ενσωματωθεί σε γενικότερα προτάγματα. Το παίρνουν, λοιπόν, οι Έλληνες Αναρχικοί με τη γνωστή βουλιμία, σαν το ένα και μοναδικό νοηματικό πρόταγμα, και το εγκαθιστούν στην κορυφή της ιεραρχικής πυραμίδας όλων των αναρχικών αξιών. Δίνουν μάλιστα τέτοια έκταση που η παράβασή του ή η αδυναμία εφαρμογής του DIY, να ακυρώνει το αναρχικό πρόταγμα καθαυτό. Αρκούσε δηλαδή να είσαι και να πράττεις αντιεμπορευματικά, χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση ή αναζήτηση στο πολιτικό, στη θεωρία, στον στοχασμό, πράγματα που δανείζονται από αλλού.

Αυτή η μερικότητα ανάχθηκε σε όλον και αντί το DIY να γίνει αναρχικό, «έγινε» η αναρχία DIY. Αυτά όμως δεν είναι εργαλεία πολιτικής παρέμβασης αλλά εργαλειοποίηση της αυτοαναφορικότητας.

Μόνο αυτό: Πρωταρχική συλλογιστική. Εξουσία και Αντιεξουσία

Ο Χομπς, αυτός ο σύγχρονος θεμελιωτής της πολιτικής φιλοσοφίας αλλά και του νεωτερικού Κράτους, θεωρεί τον Ηγεμόνα και την Εξουσία ως τους μοναδικούς εκφραστές της Πολιτικής Κοινότητας, στην οποία μεταβαίνει η κοινωνία αφήνοντας πίσω της τη φυσική κατάσταση, δηλαδή τον πόλεμο όλων εναντίον όλων. Συνεπώς, μας καλεί να παραδώσουμε όλα τα δικαιώματά μας στον Ηγεμόνα προκειμένου να τα διαχειριστεί όπως αυτός νομίζει καλύτερα για το καλό, την πρόοδο, αλλά κυρίως την ασφάλεια του συνόλου της κοινωνίας και των ατόμων.

Διευκρινίζει: «Τα τρία είδη πολιτικής κοινότητας», αναφέρεται στη μοναρχία, τυραννία, δημοκρατία, «δεν διαφέρουν ως προς την εξουσία αλλά ως προς την ικανότητα ή καταλληλότητά τους να

παρέχουν ειρήνη και ασφάλεια στον λαό, κατά τον σκοπό της θέσμισής τους», άσχετα αν ο ίδιος προτιμούσε τη μοναρχία και άσχετα, φυσικά, αν τα ακρότατα όρια της λογικής του κατέληξαν στο Άουσβιτς.

Ας τον αντιγράψουμε: «Το δημοκρατικό κράτος, το εργατικό κράτος, το πράσινο κράτος, το φασιστικό κράτος δεν διαφέρουν ως προς την εξουσία αλλά είτε ως προς τον τρόπο άσκησης είτε ως προς την ικανότητά τους να διαχειρίζονται την εξουσία».

Και επειδή είναι ίδια ως προς την εξουσία γι' αυτό και συμμετέχουν στην κυρίαρχη θέσμιση των θεσμών της δημοκρατίας που είναι το κοινοβούλιο. Είναι ενταγμένα σε μια οριζόντια διάσταση που φτάνει από την Αριστερά στη Δεξιά.

Πάνω σε αυτήν ακριβώς τη λογική του Χόμπς είναι αντίποδας η αντιεξουσιαστική κριτική, η οποία θεωρεί την κατάσταση εξουσίας και κράτους φυσική κατάσταση και βαρβαρότητα και προτείνει την αυτοθέσμιση, το αυτεξούσιο, την αυτονομία.

Αυτός είναι ο λόγος που ο Αντιεξουσιαστής δεν ανήκει στην οριζόντια διάσταση (Δεξιάς-Αριστεράς) αλλά στην κάθετη εξουσίας-αντιεξουσίας (πάνω-κάτω). Για τον Αναρχικό δεν ξέρω, έχει μπερδέψει πολύ κόσμο, αλλά ας αρχίσει από τον Λεβιάθαν και ο ιστορικός υλισμός θα του φανεί ιδεολογικό προπέτασμα αν θέλει να γίνει αντιεξουσιαστής, διότι και ο Σων Κόνερι ήταν **ο άνθρωπος που θα γινόταν Βασιλιάς** αλλά δεν είχε το κατάλληλο αίμα και κατακρημνίστηκε. Μια ταινία με τον αγαπημένο Μάικλ Κέιν που βλέπεται με βαρύ Χειμώνα ή σε θερινό καλύτερα. Να τη δείτε.